

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Mot en effektiv elektrifiering av transportsystemet

LI2025/00051

Sammanfattning

- Konkurrensverket tillstyrker förslaget att möjliggöra att lastbilar utan förbränningsmotor som drivs av el eller vätgas undantas från förbud mot trafik med lastbil i bullerkänsliga områden. En generell undantagsmöjlighet blir mer transparent än den dispensmöjlighet som finns i dag.
- Konkurrensverket tillstyrker förslaget att ge samfälligheter rätt att besluta om installation av laddningsinfrastruktur. Förslaget förväntas leda till att förutsättningarna för bostadsrättsföreningar och fastighetsägare som vill installera laddningsinfrastruktur jämnas ut oberoende av om anläggningen finns inom en gemensamhetsanläggning eller inte.
- Konkurrensverket tillstyrker i sak förslaget att elnätsföretagen ska offentliggöra kapacitetskartor. Däremot är det betydelsefullt att eventuella undantag från en sådan skyldighet utreds och fastställs i ett så tidigt skede som möjligt för att undvika att elnätsföretag drabbas av onödiga kostnader.
- Det är viktigt att utformningen av den föreslagna samverkan mellan aktörer på marknaden för laddning av elfordon inte riskerar att leda till samarbete mellan företag som hindrar, begränsar eller snedvrider konkurrensen.
- Konkurrensverket delar utredningens bild av att markfrågan är central när det kommer till att etablera platser för laddning av elfordon. Fortsatt utredning bör inriktas särskilt mot att identifiera sätt att uppmuntra kommuner att upplåta mark för etablering av laddningsinfrastruktur.
- Konkurrensverket påtalar att det finns andra inlåsningseffekter på marknaden för laddning av elfordon utöver betallösningar. Det är därför önskvärt att ett uppdrag att följa upp utvecklingen på marknaden beaktar fler aspekter än enbart betallösningar.

Utgångspunkter

Konkurrensverket har i uppdrag att verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna. Yttrandet avgränsas till sådana aspekter som följer av Konkurrensverkets ansvarsområden. Yttrandet följer den struktur och de rubriker som används i betänkandet.

Yttrandet är avgränsat till de delar av utredningen som innehåller förslag eller bedömningar.

6 Utökade möjligheter för kommuner att göra undantag för elektrifierade transporter

Konkurrensverket tillstyrker förslaget att införa en ny bestämmelse i trafikförordningen (1998:1276) som möjliggör att lastbilar utan förbränningsmotor som drivs av el eller vätgas undantas från förbud mot trafik med lastbil i bullerkänsliga områden. Redan i dag finns möjlighet för kommuner att tillåta sådan trafik genom att medge dispens i enskilda fall. En generell undantagsmöjlighet blir mer transparent och minskar riskerna att enskilda aktörer gynnas eller missgynnas och är därför att föredra. Förslaget kan även bidra till att jämna ut skillnader mellan lätta och tunga lastbilar och bidrar således till att risken för konkurrenssnedvridning mellan dessa minskar.

Vidare instämmer Konkurrensverket i utredningens bedömning att efterlevnaden av bestämmelsen behöver säkerställas så att endast de aktörer som följer reglerna tillåts köra på de platser där undantag meddelats.

7 Underlätta för samfälligheter att installera laddningsinfrastruktur

Konkurrensverket tillstyrker förslaget att ge samfälligheter rätt att besluta om installation av laddningsinfrastruktur utan hinder av 18 § lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter. Förslaget förväntas leda till att förutsättningarna för bostadsrättsföreningar och fastighetsägare som vill installera laddningsinfrastruktur på parkeringsplats eller i garage jämnas ut oberoende av om anläggningen finns inom en gemensamhetsanläggning eller inte. Med dagens regler går det att hävda att bostadsrättsföreningar och fastighetsägare med parkering eller garage i samfälligheter missgynnas och förslaget har potential att undanröja missgynnandet samt minska kostnaderna för att installera laddningsinfrastruktur.

12 Kapacitetskartor

Konkurrensverket tillstyrker förslaget att elnätsföretagen ska offentliggöra kapacitetskartor där det framgår var det finns ledig kapacitet för anslutning inom företagets nätområde. I likhet med utredningen har Konkurrensverket identifierat att begränsad nätkapacitet är ett inträdeshinder på marknaden för laddning av elfordon.¹ Tillgång till information om vilken nätkapacitet som finns tillgänglig

¹ Konkurrensverket (2024) *Kommuners påverkan på konkurrensen inom publik laddning av elfordon*. Rapport 2024:2.

skulle kunna bidra till att sänka trösklarna för inträde på marknaden. Däremot finns aspekter i förslaget som vi ser anledning att beakta i den fortsatta beredningen.

Enligt utredningens förslag ska Energimarknadsinspektionen först ta fram föreskrifter och därefter ska elnätsföretagen ta fram lösningar utifrån dessa föreskrifter. Utifrån Konkurrensverkets förståelse är det tveksamt om det är en effektiv lösning, alltså att dagens cirka 170 elnätsföretag utifrån föreskrifter från Energimarknadsinspektionen ska ta fram egna lösningar för att offentliggöra kapacitetskartor. Utredningens resonemang om för- respektive nackdelar med en gemensam plattform är kortfattade och det är inte tydligt varför det skulle behöva ta längre tid att ta fram en gemensam plattform. Konkurrensverket bedömer att det finns en risk att den föreslagna lösningen leder till onödigt höga kostnader för elnätsföretagen och att dessa kostnader i sin tur riskerar att vältras över på konsumenterna.

Utredningen nämner vidare att det inte är uteslutet att det i framtiden kan finnas skäl att undanta små nätföretag från kravet på att ta fram och publicera en kapacitetskarta. I och med att en stor del av kostnaderna för kapacitetskartorna sannolikt uppstår initialt finns det risk att investeringar företag gör visar sig vara onödiga strax efter att kartorna tagits fram. Utredningen uttrycker också att det finns en risk att kravet drabbar mindre elnätsföretag relativt sett hårdare än större företag, vilket Konkurrensverket instämmer i. Konkurrensverket vill därför framhålla betydelsen av att eventuella undantag från skyldigheten bör utredas och fastställas i ett så tidigt skede som möjligt och vara klarlagda innan beslut om en skyldighet att publicera kapacitetskartor fattas. Annars riskerar en snedvridning av konkurrensen att uppstå.

13 Nationell styrning och samordning för en accelererad och samhällsekonomiskt effektiv elektrifiering av transportsektorn

Konkurrensverket kan se såväl nyttor som risker med den ytterligare samordning som utredningen föreslår. Förslaget är inte tillräckligt konkret för att det ska vara möjligt att ta ställning till om det i detta fall är motiverat. Konkurrensverket vill framhålla att det är viktigt att utformningen av samverkan inte riskerar leda till samarbete mellan företag som hindrar, begränsar eller snedvrider konkurrensen. Konkurrenslagens regler förbjuder olika typer av samarbeten som exempelvis samordning av priser, utbyte av känslig information mellan konkurrenter eller alltför långtgående exklusivitetsavtal. Rörande just marknaden för laddning av elfordon vill Konkurrensverket särskilt poängtera att exempelvis utbyggnadsplaner typiskt sett är sådan information som inte bör delas mellan kommersiella aktörer. Ska samverkan utvecklas ytterligare är det viktigt att syftet med den tydliggörs och ges klargjorda gränser, vilket Konkurrensverket anser bör beaktas i den fortsatta beredningen.

Konkurrensverket delar utredningens bild av att markfrågan är central när det kommer till att etablera platser för laddning av elfordon och välkomnar vidare utredning av frågan. I Konkurrensverkets rapport om marknaden för publik laddning av elfordon² konstateras att tillgången till mark utgör ett inträdeshinder, särskilt för aktörer som inte själva äger eller förfogar över mark som är lämplig för etablering. Konkurrensverkets bedömning är att kommunal mark, inte minst allmän platsmark, spelar en avgörande roll för marknadsutvecklingen och förutsättningarna för effektiv konkurrens. Vidare är vår bedömning att kommuner i nuläget inte upplåter mark i tillräcklig utsträckning och därigenom hindrar marknadstillträde. Fortsatt utredning bör därför inriktas särskilt mot att identifiera sätt att uppmuntra kommuner att kartlägga och analysera lokala förutsättningar och upplåta mark för etablering av laddningsinfrastruktur.

14 Ytterligare överväganden

Konkurrensverket instämmer i utredningens bedömning att utvecklingen av betallösningar för laddningsstationer kontinuerligt bör följas med syftet att bevaka att det inte förekommer inlåsnings effekter som kan försämra konkurrensen mellan olika laddningsoperatörer. Utredningen konstaterar att Energimyndigheten inom ramen för sitt samordningsansvar kommer att följa regelutvecklingen inom området. Om indikationer på konkurrenshämmande beteenden upptäcks vid en sådan uppföljning bör det av uppdraget framgå att den ansvariga myndigheten ska underrätta Konkurrensverket om detta för bedömning av om det är något som ska utredas inom ramen för verkets tillsyn.

Samtidigt vill Konkurrensverket påtala att det finns andra inlåsnings effekter på marknaden för laddning av elfordon utöver betallösningar. Ett annat exempel är olika typer av navigationssystem som rekommenderar och vägleder föraren till vissa specifika platser eller laddoperatörer för laddning. Dessa system kan vara praktiska för föraren då denne inte behöver planera sin resa lika detaljerat som annars. De kan dock även innebära att konkurrensen mellan tillhandahållare av laddning kan begränsas, till exempel om vissa laddoperatörer visas framför andra. Det är därför önskvärt att ett uppdrag att följa upp utvecklingen på marknaden för laddning av elfordon beaktar fler aspekter än enbart betallösningar.

Referenser

Konkurrensverket vill för den fortsatta beredningen uppmärksamma att det i underlaget förekommer en felaktig källhänvisning. Rapporten Accelerated electrification of road transportation and uniform payment solutions in the Nordic counties anges i fotnoten och referenslistan som utgiven av Konkurrensverket, men har tagits fram av Sopra Steria på uppdrag av Energimyndigheten, vilket framgår i löptexten.

² Konkurrensverket (2024) *Kommuners påverkan på konkurrensen inom publik laddning av elfordon*. Rapport 2024:2.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören. Föredragande har varit sakkunnige Michael Stridsberg.

Beslutsfattandet har dokumenterats digitalt och yttrandet saknar därför namn-underskrift.

Marie Östman